

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยใช้สถานการณ์เป็นฐานการเรียนรู้ (Situation Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า โดยสรุปเป็นประเด็นสำคัญและเสนอเนื้อหาตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)
- 2.2 การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ
- 2.3 การใช้สถานการณ์เป็นฐานการเรียนรู้ (Situation Based Learning)
- 2.4 ความพึงพอใจ
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นสำหรับจัดการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมีสาระการเรียนรู้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาสาระครอบคลุมการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.3) ซึ่งมีองค์ประกอบตามทฤษฎีของหลักสูตร ดังองค์ประกอบต่อไปนี้

1) หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.3)

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทางด้านเวลาและสาระการเรียนรู้

5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย

2) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.3-4)

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและ ความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึง ผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจ ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้ มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

3) การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติ ตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝัง เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.20 - 22) โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. หลักการจัดการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิดกระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงกระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน

4.1.1 ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

4.1.2 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะ กระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.1.3 ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

4.1.4 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

4.1.5 จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4.1.6 ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

4.1.7 วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียนรวมทั้ง ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน

4.2.1 กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

4.2.2 เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ

4.2.3 ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

4.2.4 มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู

4.2.5 ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2557) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ในการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย 4 สาระ ดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551, น.2)

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็น ในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่าง ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทยและนำมาใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน สังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

2.2 การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

- ความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสารภาษาอังกฤษนั้น การพูดเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้พูดจะต้องใช้ความสามารถทางด้านภาษาหลายด้านประกอบกัน เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจโดยจะต้องถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นคำพูดเพื่อให้ผู้ฟังสามารถฟังอย่างเข้าใจ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการสื่อสารไว้ ดังนี้

สมิตรา อังวัฒนกุล (2540, น.167) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการพูดเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจให้ผู้ฟังได้รับรู้ และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด โดยใช้กลวิธีในการพูดที่ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ

ชัยยา เปรมภักดิ์ (2543, น.18) กล่าวว่า เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ข่าวสารโดยใช้ถ้อยคำ น้ำเสียงหรือกิริยาอาการ โดยผู้พูดจะต้องมีความรู้ในเรื่องเสียง คำศัพท์ วาจากรรม รวมถึงวัฒนธรรม ผู้พูดจะต้องใช้วิธีการพูดที่ทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ

อวยชัย ผกามาศ (2542, น.1-2) กล่าวว่า เป็นการสื่อสารทางความคิด ประสบการณ์ และความต้องการของผู้พูด ไปสู่ผู้ฟัง เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ โดยใช้ น้ำเสียง ภาษา และกิริยาท่าทาง อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามจรรยาบรรณและประเพณีนิยมของสังคมให้ผู้ฟังรับรู้และเกิดการตอบสนอง

สรุปได้ว่าการสื่อสาร หมายถึง การใช้ความสามารถด้านภาษาในการแลกเปลี่ยน ข่าวสารข้อมูลระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป การสื่อสารให้มีประสิทธิภาพนั้นผู้พูดจะต้อง

เลือกใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง รวมถึงพฤติกรรมอย่างเหมาะสมถูกต้องกับ โอกาสและมารยาทในการพูด ที่ถูกต้องตามวัฒนธรรมและประเพณีของสังคม

- แนวคิดการสอนการสื่อสารภาษาอังกฤษ

นักการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการสอน การสื่อสารไว้ ดังนี้

อลไรท์ (Alwright, 1987, p.231) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ถ้าจุดมุ่งหมายสำคัญ ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารคือการให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารได้ ผู้สอน ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในแบบต่างๆ ในช่วงการเรียนภาษาให้มากที่สุด

บรัมฟิท (Brumfit, 2532, p.58) กล่าวว่า การเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จะคำนึงถึงความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) มากกว่าความถูกต้องของภาษา (Accuracy)

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540, น.34) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการเรียนการสอนที่ไม่ได้ให้ ผู้เรียนเรียนรู้เฉพาะรูปแบบหรือโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น แต่เป็นการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถ นำความรู้ไปใช้ได้จริงตามสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

สมยศ เม่นแย้ม (2543, น.26) ได้กล่าวว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการสอน ที่เน้นการใช้ภาษาของผู้เรียนเป็นหลัก โดยอาศัยหลักการของภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics) ซึ่งว่าด้วยเนื้อบริบท (Context) ภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละชุมชนอาจมีการใช้ภาษา ที่แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม

กระทรวงศึกษาธิการ (2544, น.132) ได้กล่าวว่า การสอนภาษาตามแนวการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารเป็นการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียน โดยเริ่มจากการฟังไปสู่ การพูด การอ่าน การจับใจความสำคัญ ทำความเข้าใจ จดจำแล้วนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้

จากแนวคิดของการสอนการสื่อสาร มีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร ได้ในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นหลักการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ วิธีการสอนภาษาจะเน้นพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการใช้ภาษา ที่ใกล้เคียง กับสถานการณ์ที่เป็นจริงมากที่สุด แม้จะให้ความสำคัญแก่ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) แต่มิได้ละเลยเรื่องความถูกต้องของภาษา (Accuracy)

- หลักการในการสอนการสื่อสาร

ลักษณะเด่นของแนวคิดการสอนการสื่อสาร คือการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียน คือ การนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ดังนั้นผู้สอนจึงควรมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนะหลักในการสอนการสื่อสารไว้ดังนี้

มอลโรว์ (Morrow, 1981, p.59-66) กล่าวถึงหลักในการสอนการสื่อสารไว้ดังนี้

1. ต้องให้ผู้เรียนรู้ว่ากำลังทำอะไร เพื่ออะไร ให้ผู้เรียนรู้จักมุ่งหมายของการเรียนและฝึกใช้ภาษาว่าเมื่อจบแล้วจะสามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารได้อย่างไร

2. การสอนภาษาโดยแยกภาษาออกเป็นส่วนๆ ไม่ช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดีเท่ากับการสอนในลักษณะบูรณาการในชีวิตประจำวัน การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารต้องใช้หลายทักษะรวมกัน และบางครั้งก็ต้องอาศัยกริยาท่าทางประกอบ ดังนั้นผู้เรียนภาษาก็ควรจะได้ทำพฤติกรรมเช่นเดียวกับในชีวิตจริง ผู้เรียนควรจะได้ฝึกและใช้ภาษาในลักษณะของทักษะรวมตั้งแต่วินาทีแรก

3. ต้องให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการใช้ภาษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนนำภาษาไปใช้ได้จริง และควรให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกใช้ข้อความที่เหมาะสมกับบทบาทและสถานการณ์ด้วย โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความหมายของสำนวนภาษาในรูปแบบต่างๆ

4. ต้องให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกใช้ภาษาในกิจกรรมต่างๆ ใฝ่ให้มากที่สุด เช่น การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) การแก้ปัญหา (Problem Solving) ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน

5. ผู้เรียนต้องไม่กลัวว่าจะใช้ภาษาผิด แนวการเรียนการสอนการสื่อสารให้ความสำคัญกับการใช้ภาษา (Use) มากกว่าวิธีการใช้ภาษา (Usage) ผู้สอนจึงไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนทุกครั้ง ควรแก้ไขเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น เพราะการแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนอาจจะทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจและไม่กล้าใช้ภาษาในการทำกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้การสอนการสื่อสาร ควรให้ความสำคัญในเรื่องความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) เป็นอันดับแรก ซึ่งภาษาที่ใช้อาจไม่ถูกต้องนักแต่สามารถที่จะสื่อความได้ ส่วนความถูกต้องของการใช้ภาษา (Accuracy) ก็ควรคำนึงถึงเช่นกัน

ฟินอคเชโร และ โบโนมี่ (Finocchiaro and Bonome, 1973, p.24-25) ได้กล่าวถึงแนวการจัดการเรียนการสอนการสื่อสารไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนควรจะได้รับการศึกษาความรู้ในด้านต่างๆ ตั้งแต่เริ่มเรียนผู้สอนควรแสดงให้ผู้เรียนเห็นว่ารูปแบบภาษาที่สอนนั้นจะใช้ในสถานการณ์ที่มีความหมายและสามารถนำความรู้นั้นไปสื่อสารได้จริง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนภาษามากขึ้น

2. การให้ความรู้ด้านความสามารถในการสื่อสาร รวมถึงกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ทางภาษา ผู้สอนควรจัดให้พอเพียงที่ผู้เรียนจะสามารถนำภาษานั้น ไปใช้สื่อสาร ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3. การจัดกิจกรรมการเรียน ผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่มีความหมายและสภาพใกล้เคียงกับในชีวิตจริงให้มากที่สุด

พิตรวัลย์ โกวิทวาทิ (2550, น.25-26) ได้ให้แนวคิดการสอนการสื่อสารไว้ดังนี้

1. เป็นการสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถใช้ภาษาได้อย่างแท้จริง ไม่ว่าจะให้สถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง ปริมาณเนื้อหาที่ผู้เรียนเรียนไม่สำคัญเท่ากับความสามารถในการใช้ภาษา ให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดี เห็นคุณค่าของการเรียนภาษาอังกฤษ กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีชีวิตชีวาและสนุกสนาน

2. เป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนว่าต้องการเรียนเพื่อวัตถุประสงค์ใด คำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ความตั้งใจ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

3. ในการดำเนินการสอน การใช้กิจกรรมทางภาษาถือเป็นหัวใจสำคัญในการสอน เน้นกิจกรรมของผู้เรียนมากกว่ากิจกรรมของครู ให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในสถานการณ์ต่างๆ ฝึกใช้ความคิด สติปัญญา ความกล้าในการใช้ภาษาซึ่งมีผลให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ทางภาษาเพิ่มขึ้น ตลอดจนส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนแต่ละคนด้วย

สรุปได้ว่า หลักการสำคัญตามแนวคิดการสอนการสื่อสาร เป็นหลักการสอนภาษาที่ผู้เรียนรู้เป้าหมายของการเรียนว่าจะนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารได้อย่างไร ผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการสอนที่สอดคล้องและใกล้เคียงกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาในลักษณะกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ให้มากที่สุด

- ขั้นตอนการสอนการสื่อสาร

การลำดับขั้นตอนการสอนภาษาเป็นกระบวนการสำคัญที่มีผลเชื่อมโยงถึงสถานการณ์การสอน เทคนิคการสอน สื่ออุปกรณ์และเนื้อหาที่สอนด้วย ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจในขั้นตอนการสอนให้ชัดเจน เพื่อจะได้จัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ลิตเติลวูด (Littlewood, 1983, p.45-49) ได้เสนอขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนการสื่อสารที่สอดคล้องกันไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำเสนอเนื้อหา (Presentation or Introducing New Language) ในขั้นตอนนี้ ผู้สอนเป็นผู้ให้ข้อมูลทางภาษาแก่ผู้เรียน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้และเป็นการฝึกใช้ภาษาในลำดับต่อไป จนกระทั่งผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในการนำเสนอเนื้อหา จะเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและวิธีการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ควบคู่ไปกับการเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านกรอออกเสียง ความหมาย คำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ ในการนำเสนอเนื้อหาอาจทำได้ดังนี้

1.1 ผู้สอนเสนอบริบทหรือสถานการณ์แก่ผู้เรียน โดยอาจใช้รูปภาพ การเล่าเรื่องให้ฟังหรืออ่าน ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวหรือบทสนทนาแต่ไม่ควรเป็นประโยคเดี่ยวๆ ในด้านของเนื้อหา นอกจากจะมีคำศัพท์หรือรูปแบบของภาษาที่ต้องการนำเสนอแล้ว ก็ควรจะมีคำศัพท์หรือรูปแบบภาษาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาบ้างแล้ว เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเรื่องราวที่ฟังหรืออ่านได้

1.2 กระตุ้นการเรียนรู้ (Elicitation) โดยตรวจสอบว่าผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่ฟังหรืออ่านเพียงใด เช่นถามคำถามให้ตอบหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนพูด ถ้าผู้เรียนสามารถตอบได้หรือสามารถใช้ภาษาได้ก็ไม่จำเป็นต้องเสียเวลาในการนำเสนอเนื้อหามากนัก ทั้งนี้เพราะผู้เรียนอาจเคยรู้เนื้อหาดังกล่าวมาบ้างแล้ว แต่ถ้าผู้เรียนตอบได้บ้างหรือไม่ได้เลย ผู้สอนต้องตระหนักว่าจำเป็นต้องสอนหรืออธิบายเนื้อหาทางภาษาดังกล่าวให้นักเรียนเข้าใจ และในการสอนผู้สอนต้องอธิบายและแสดงให้ผู้เรียนเห็นว่าเนื้อหาทางภาษานั้นมีรูปแบบ วิธีการใช้และมีความหมายอย่างไร และถ้าจำเป็นอาจใช้ภาษาแม่ในการอธิบายก็ได้

2. ขั้นฝึก (Practice / Controlled practice) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาที่เพิ่งเรียนรู้ใหม่ในลักษณะของการฝึกแบบควบคุมหรือชี้แนะ (Controlled practice) โดยมีผู้สอนเป็นผู้นำในการฝึก โดยทั่วไปการฝึกในขั้นนี้มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนจดจำรูปแบบของภาษาได้ จึงเน้นที่ความถูกต้องของภาษาเป็นหลัก แต่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนจดจำรูปแบบของภาษาได้จึงเน้นที่ความถูกต้องของภาษาเป็นหลัก แต่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและวิธีการใช้รูปแบบภาษานั้นๆ ด้วยเช่นกัน การฝึกควบคุมนี้ในขั้นเริ่มแรกมักใช้วิธีการฝึกแบบกลไก (Mechanical Drill) หรือบางครั้งเรียกว่า การฝึกซ้ำๆ (Repetition Drill) คือเป็นการให้นักเรียนฝึกซ้ำๆ ตามตัวอย่าง จนกระทั่งสามารถจำได้และใช้รูปแบบภาษานั้นได้ แต่ยังไม่เน้นในด้านความหมาย ดังนั้น ในการฝึกแบบนี้ นักเรียนอาจจะเข้าใจหรือไม่เข้าใจความหมายของรูปภาษาที่ฝึกก็ได้ อย่างไรก็ตาม เออ (Ur, 1996, p.83) กล่าวว่า ในขั้นการฝึกนี้ นอกจากผู้เรียนจะได้รับการฝึกใน

ด้านรูปแบบของภาษาแล้ว ผู้เรียนจะต้องฝึกทั้งในด้านความหมายของภาษาอีกด้วย ในการฝึกในขั้นนี้อาจทำตามขั้นตอนในการฝึกดังนี้

2.1 ให้นักเรียนฟังตัวอย่างภาษาจากเทปหรือครูผู้สอนประมาณ 2-3 ครั้ง ในกรณีที่ผู้สอนเป็นผู้พูดให้ฟัง จะต้องออกเสียงพูดอย่างเป็นธรรมชาติด้วยความเร็วปกติ

2.2 ให้นักเรียนฝึกพูดหรือออกเสียงพร้อมกันตามตัวอย่าง อาจจะให้ผู้เรียนฝึกพร้อมกันทั้งห้อง หรือแบ่งฝึกทีละครึ่งห้องตามความเหมาะสม การฝึกฝนในลักษณะนี้จะทำให้ทุกคนมีโอกาสฝึกด้วยตนเองพร้อมๆ กับการได้เรียนรู้การออกเสียงหรือการพูดจากเพื่อนคนอื่นด้วย

2.3 หลังจากฝึกพร้อมๆ กัน ผู้สอนสุ่มเรียกผู้เรียนให้ฝึกทีละคน ในขณะที่เดียวกัน ให้ผู้เรียนคนอื่นๆ ที่เหลือมีส่วนช่วยเหลือที่ผู้เรียนให้ฝึกเดี่ยวได้ ถ้าผู้เรียนนั้นมีปัญหาในการฝึก ทั้งนี้เพื่อให้ร่วมกิจกรรม แม้จะเป็นการฝึกทีละคนก็ตาม นอกจากนี้ผู้สอนต้องให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนแต่ละคนด้วย เพื่อให้ผู้เรียนรู้ว่าตนใช้ภาษาถูกต้องหรือไม่

2.4 ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนในด้านความหมายได้คดขยี้ถามด้วยคำถามง่ายๆ ให้ผู้เรียนตอบสั้นๆ ว่าใช่ – ไม่ใช่ หรือ ถูก – ผิด เป็นต้น

3. ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (production / Free Practice) เป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้ภาษาในห้องเรียนกับการนำภาษาไปใช้จริงนอกห้องเรียน การฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารโดยทั่วไปมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ ได้ด้วยตนเองโดยผู้สอนเป็นผู้แนะแนวทางเท่านั้น การฝึกใช้ภาษาในลักษณะนี้มีประโยชน์ในแง่ที่ช่วยทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้รู้ว่าผู้เรียนเข้าใจและเรียนรู้ภาษาไปแล้วมากน้อยเพียงใด ซึ่งการที่จะถือว่าผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วอย่างแท้จริงก็คือการที่ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้เองโดยอิสระ

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการสอนการสื่อสารโดยทั่วไป มีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3 ขั้นตอน คือขั้นนำเสนอเนื้อหา (Presentation or Introducing New Language) ขั้นการฝึก (Practice / Controlled practice) และขั้นการใช้ภาษา (production / Free Practice) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์และกาลเทศะในสังคม

- การวัดและประเมินผลทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

การวัดและประเมินผลการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถของนักเรียน สามารถทำได้หลายวิธีและสามารถดำเนินการได้ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่เรียนด้วย มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอไว้ ดังนี้

เทเลอร์ (Taylor, 1996:132) แบ่งความสามารถในการสื่อสารออกเป็น 4 ด้าน กำหนดค่าให้แต่ละด้าน มีคะแนนสูงสุดเป็น 8 คะแนน จากนั้นรวมคะแนนเพื่อให้คะแนนแก่ผู้สอบในหัวข้อต่อไปนี้

1. ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา จังหวะ และความเร็วเป็นธรรมชาติมีความสัมพันธ์ของข้อความ แปลและการหยุดระหว่างพูด

2. ความถูกต้อง ความถูกต้องตามโครงสร้างทางไวยากรณ์และคำศัพท์

3. ขอบเขต มีวงคำศัพท์และไวยากรณ์พอเพียงสำหรับที่ดำเนินการสื่อสารจนจบ

4. การออกเสียง มีการควบคุมการลงเสียงหนักเบา จังหวะในการพูด การใช้เสียงสูงต่ำ และระดับเสียงในภาษาแม่ของผู้พูดนั้นอาจเกิดขึ้นได้ แต่ต้องไม่มีผลต่อการสื่อสาร

แครร์รอล (Carroll, 1982: 53-55,134-139) ได้ให้แนวทางการให้คะแนนการสื่อสารไว้ดังนี้

5 คะแนน สำหรับผู้ที่ฟังคำถามแล้วตอบได้ถูกต้องให้รายละเอียดได้ไม่ติดขัด

4 คะแนน สำหรับผู้ที่ฟังคำถามแล้วตอบได้ถูกต้องให้รายละเอียดได้เมื่อถามต่อ

3 คะแนน สำหรับผู้ที่ฟังคำถามแล้วตอบมีความลังเล ไม่ตอบทันที

2 คะแนน สำหรับผู้ที่ฟังคำถามแล้วตอบผิดในครั้งแรก แต่แก้ไขให้ถูกต้องได้

1 คะแนน สำหรับผู้ที่ฟังคำถามแล้วตอบผิดและตะกุกตะกักแต่แก้ไขได้บ้าง

0 คะแนน สำหรับผู้ที่ฟังคำถามแล้วไม่เข้าใจคำถาม และไม่พูดเลย

ออลเลอร์ (Oller, 1979, p.320-323) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินทักษะในการสื่อสารไว้ 5 ประการ รายละเอียดดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 เกณฑ์การประเมินทักษะในการสื่อสาร

การประเมิน	คะแนน	ระดับความสารถ
ความคล่องในการพูด	4	พูดได้ราบรื่น ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา
	3	พูดช้า หยุดพูดบ้างเป็นบางครั้งแต่เข้าใจทั้งหมด
	2	พูดช้า ๆ หยุดพูดเป็นบางครั้งทำให้เข้าใจยาก
	1	พูดหยุดระยะเวลานานมาก ไม่สามารถพูดต่อเนื่องได้
	0	พูดตะกุกตะกักจนไม่สามารถเข้าใจได้
การออกเสียง พยัญชนะได้ชัดเจน ถูกต้องในคำศัพท์หรือข้อความ	4	ออกเสียง ถูกต้องเกือบทั้งหมดสื่อความถูกต้อง
	3	ออกเสียงชัดเจน ฟังง่าย สื่อความได้เป็นส่วนใหญ่
	2	ออกเสียงชัดเจนพอที่จะทำให้เข้าใจได้ ออกเสียง
	1	ไม่ชัดเจนจนแทบฟังไม่รู้เรื่อง
	0	ออกเสียงคำศัพท์ไม่ถูกต้องฟังไม่เข้าใจ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

พุดได้ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์	4	พุดได้ถูกต้องตามโครงสร้างประโยค
	3	พุดได้ถูกต้องบางคำ บางประโยค
	2	พุดได้ถูกต้องบางส่วน
	1	พุดได้ทั้งคำและโครงสร้างประโยคแต่ถูกต้อง
	0	พุดไม่ถูกต้องตามโครงสร้างประโยค
การออกเสียงหนัก เบา ใช้ระดับเสียง สูง ต่ำ ได้ ถูกต้อง	4	ออกเสียงได้ถูกต้องชัดเจน มีการเน้นหนักคำและประโยค
	3	ออกเสียงได้ถูกต้อง แต่ไม่มีการเน้นหนัก
	2	ออกเสียงผิดบ่อยครั้ง
	1	ออกเสียงถูกน้อยมาก
	0	ออกเสียงไม่ถูกเลย
การพุดสื่อความหมาย	4	พุดสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
	3	พุดสื่อสารได้ดีเป็นธรรมชาติ
	2	พุดสื่อสารได้ดีปานกลางเป็นธรรมชาติ
	1	พุดสื่อสารได้น้อยมากเป็นธรรมชาติ
	0	พุดสื่อสารไม่ได้

ฮิลส์ดอน (Hilsdon, 1991, p.190-191) ได้เสนอวิธีการวัดและประเมินผลการสื่อสารว่า ควรมีผู้ให้คะแนน 2 คน จากนั้นนำคะแนนมารวมกัน การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับ 5 (ดีเยี่ยม) หมายถึง สามารถสนทนาได้คล่อง พุดผิดหลักไวยากรณ์เพียงเล็กน้อย ระดับ 4 (ดีมาก) หมายถึง สามารถสนทนาได้คล่องแม้ว่าจะพุดผิดหลักไวยากรณ์ก็ตาม ระดับ 3 (พอใช้) หมายถึง สามารถสนทนาได้ดีพอสมควร แต่มีความยุ่งยากในการพุดบ่อยครั้ง

ระดับ 2 (ผ่าน) หมายถึง สนทนาได้แต่ไม่คล่อง

ระดับ 1 (อ่อนมาก) หมายถึง ไม่สามารถสนทนาให้เข้าใจได้

ระดับ 0 (ใช้ไม่ได้) หมายถึง ไม่สามารถสื่อสารได้เลย

คลาร์ก (Clark, 1972) เป็นระบบการให้คะแนนที่ใช้กับนักเรียนเมื่อวัดระดับความสามารถของนักเรียนโดยประมาณแบ่งเป็น 4 ระดับ จากระดับ 1 ซึ่งเป็นระดับเริ่มเรียนจนถึงระดับ 4 ซึ่งเป็นระดับสื่อสารไว้ดังนี้

การออกเสียง

1. ยังพูดไม่ได้และโต้ตอบไม่ได้
2. ออกเสียงผิดๆ พูดแล้วเข้าใจยาก
3. ออกเสียงผิดเป็นครั้งคราว แต่โดยทั่วไปแล้วเข้าใจได้
4. ออกเสียงถูกต้องและพูดได้เป็นที่เข้าใจ

คำศัพท์

1. ใช้คำศัพท์ผิดและโต้ตอบไม่ได้
2. ใช้คำศัพท์ผิดบ่อยๆ แต่ใช้ศัพท์ในเหตุการณ์นั้นได้
3. สื่อความหมายได้เป็นส่วนใหญ่ ใช้คำศัพท์ที่เหมาะสม
4. ใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมในทุกสถานการณ์

ไวยากรณ์

1. โครงสร้างไวยากรณ์ผิด ไม่สามารถสื่อสารได้
2. ใช้ไวยากรณ์เบื้องต้นผิด ใช้วลีถูกต้องบ้าง
3. ใช้โครงสร้างไวยากรณ์ได้ถูกต้อง มีข้อผิดพลาดเล็กน้อย
4. ไม่มีข้อผิดพลาดทั้งในการใช้ศัพท์หรือโครงสร้าง

ความคล่อง

1. พูดแล้วต้องหยุดนานๆ พูดไม่จบประโยคหรือโต้ตอบไม่ได้
2. พูดๆแล้วพูดต่อไปไม่ได้ พยายามพูดต่อไปโดยเริ่มต้นใหม่
3. บทสนทนาเป็นธรรมชาติและต่อเนื่อง บางครั้งยังติดตะกุกตะกัก
4. บทสนทนาเป็นธรรมชาติ หยุดบ้างเช่นเดียวกับเจ้าของภาษา

เพ็ญแข วงศ์สุริยา (2546, น.15) กล่าวถึงการประเมินผลการสื่อสาร มีจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหลักหรือพฤติกรรมที่ต้องการคือพูดภาษาอังกฤษในระดับสื่อสารได้ เครื่องมือที่ใช้ประเมินมีหลายรูปแบบ เช่น การถาม-ตอบ การสัมภาษณ์ การอภิปราย การสังเกต เป็นต้น โดยต้องมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นหลักการประเมิน

วาเล็ตต์ (Valette, 1977) ได้แนะนำวิธีการทดสอบทักษะการสื่อสารไว้ 2 ลักษณะคือการพูดที่มีการควบคุม สามารถทดสอบได้โดยการให้ตัวแนะที่สามารถมองเห็นได้ เช่น มีรูปภาพเป็นสื่อ การให้ตัวแนะที่เป็นคำพูด เช่น ผู้สอนพูดประโยคแล้วแสดงคำตอบด้วยสีหน้าท่าทางและให้ผู้เรียนตอบตามลักษณะท่าทางนั้นอาจจะให้ผู้เรียนพูดเปลี่ยนประโยคตามที่กำหนด ให้บทบาทและคำแนะนำเกี่ยวกับชนิดของการสนทนาที่ผู้เรียนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย ให้ฟังบทสนทนาแล้วพูดรายงานเรื่องที่ฟัง ให้แสดงเป็นผู้สัมภาษณ์แล้วจดบันทึกข้อมูลจากการพูดสัมภาษณ์ ส่วนอีก

ลักษณะหนึ่งเป็นการพูดแบบบิอิสระในสถานการณ์การสื่อสารอย่างแท้จริง โดยให้ผู้เรียนบรรยายเหตุการณ์ในภาพชุด ให้พูดตามหัวข้อที่กำหนด ให้พูดบรรยายวัตถุอย่างหนึ่งโดยใช้ภาษาที่เรียน การสนทนาและการสัมภาษณ์เป็นวิธีที่เหมาะสม นิยมใช้และเป็นธรรมชาติมากที่สุด

อัจฉรา วงศ์โสธร (2539, น.80) กล่าวถึงหลักการประเมินผลการสื่อสารภาษาอังกฤษว่า จะต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ คือ

1. การออกเสียงชัดเจน รวมทั้งความถูกต้องในการลงเสียงหนักเบา การใช้เสียงขึ้นลง การเว้นจังหวะในการพูด
  2. ท่วงที สีหน้า การสบตากับผู้ฟังว่าสอดคล้องเหมาะสมกับการแสดงออกทางการพูด และผู้พูดสามารถพูดอย่างได้มีประสิทธิภาพ
  3. ศัพท์สำนวนที่ใช้เหมาะสมและความหมายถูกต้อง
  4. โครงสร้างประโยคที่ใช้ถูกต้อง
  5. การพูดต้องมีใจความสำคัญที่จะสื่อความหมาย
  6. การพูดมีรายละเอียดสนับสนุนหรือโต้แย้งพร้อมทั้งการให้เหตุผล
  7. การสรุปประเด็นที่พูดสามารถสื่อความหมายได้
  8. การรักษาสัมพันธภาพกับผู้ฟังด้วยโดยการใช้ปฏิสัมพันธ์ทางภาษาที่เหมาะสม
- ลินเดอร์ (Linder, 1977) ได้เสนอวิธีการวัดและการประเมินผลการสื่อสาร รายละเอียดดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 วิธีการวัดและการประเมินผลการสื่อสาร

การประเมิน	คะแนน	ระดับความสามารถ
ความคล่องแคล่ว (Fluency)	1	พูดไม่เป็นธรรมชาติ หยุดชะงักบ่อย ตะกุกตะกักจนไม่สามารถเข้าใจได้
	2	พูดค่อนข้างไม่เป็นธรรมชาติ หยุดชะงักบ่อย ตะกุกตะกักไม่สามารถพูดต่อเนื่องได้
	3	พูดเป็นธรรมชาติเล็กน้อย หยุดชะงักและตะกุกตะกักเป็นบางครั้ง
	4	พูดค่อนข้างเป็นธรรมชาติ มีความราบรื่น สามารถเข้าใจได้
	5	พูดเป็นธรรมชาติ มีความราบรื่น สามารถเข้าใจได้ แต่ไม่ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา
	6	พูดเป็นธรรมชาติ มีความราบรื่น สามารถเข้าใจได้ง่าย และใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ความเข้าใจง่าย (Comprehensibility)	1 2 3 4 5 6	1 ไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่พูดได้ 2 เข้าใจเป็นบางคำ ไม่สามารถปะติดปะต่อได้ 3 เข้าใจเป็นบางวลี หรือกลุ่มคำ 4 เข้าใจเป็นประโยคสั้นๆ ง่ายๆ 5 เข้าใจเกือบทั้งหมดที่ผู้พูดกล่าวถึง 6 เข้าใจทั้งหมดที่ผู้พูดกล่าวถึง
ปริมาณการสื่อสาร (Amount of communication)	1 2 3 4 5 6	1 ไม่สามารถสื่อสารเนื้อหาที่เกี่ยวข้องได้ 2 สามารถสื่อสารเนื้อหาที่เกี่ยวข้องได้น้อยมาก 3 สามารถสื่อสารเนื้อหาที่เกี่ยวข้องได้เป็นบางครั้ง 4 สามารถสื่อสารเนื้อหาที่เกี่ยวข้องได้พอประมาณ 5 สามารถสื่อสารเนื้อหาที่เกี่ยวข้องได้เกือบทั้งหมด 6 สามารถสื่อสารเนื้อหาที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด
คุณภาพของการสื่อสาร (Quality of communication)	1 2 3 4 5 6	1 สื่อสารไม่ถูกต้องตามโครงสร้างประโยค 2 สื่อสารตามโครงสร้างประโยคได้น้อยมาก 3 สื่อสารได้ถูกต้องตามโครงสร้างประโยคเป็นบางส่วน 4 สื่อสารได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ มีผิดบ้างเล็กน้อย 5 สื่อสารได้ถูกต้องตามโครงสร้างประโยคเกือบทั้งหมด 6 สื่อสารถูกต้องตามโครงสร้างประโยคทั้งหมด

สรุปว่า วิธีการวัดและประเมินผลการสื่อสารภาษาอังกฤษนั้นสามารถประเมินได้หลายวิธี โดยประเมินจากลักษณะพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านต่างๆและผู้สอนควรคำนึงถึงการกำหนดเกณฑ์การประเมินต้องเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน และควรประเมินในสภาพจริงเพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของการสอน หรือวิธีการสอนที่นำไปใช้ในชั้นเรียน สามารถทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาอย่างน้อยเพียงใดเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงการสอนของครูผู้สอนสืบต่อไป

2.3 การใช้สถานการณ์เป็นฐานการเรียนรู้ (Situation Based Learning)

- ความหมายของสถานการณ์เป็นฐานการเรียนรู้ (Situation Based Learning)

กิจกรรมสถานการณ์เป็นทางเลือกที่จะพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะสถานการณ์เป็นการเรียนแบบที่ผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตนเอง (Learning by doing) ทักษะที่ใช้สามารถนำไปใช้ได้ง่ายกับสถานการณ์จริง นำผู้เรียนจากห้องเรียนสู่โลกแห่งความเป็นจริง Crookle & Oxford (1990, p.20) มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ดังนี้

เลฟ (Lave, 1991) เป็นการเรียนรู้ที่ใช้การปฏิบัติที่เหมือนกับการใช้ในสถานการณ์จริง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยการจูงใจผู้เรียน และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ที่เน้นบริบทและนำความรู้ไปใช้มากกว่าการจดจำ สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้สภาพจริง (Authentic learning environment) ถือว่าเป็นสภาพที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง ทฤษฎีนี้เน้นปฏิริยาทางสังคมและการเรียนรู้จากสภาพจริง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการปฏิบัติ เพื่อสร้างความเข้าใจ และพัฒนาการใช้เครื่องมือทางปัญญาในการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังเน้นการพัฒนาความสามารถและการลงมือปฏิบัติซึ่งถือได้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่สำคัญ และการลงมือปฏิบัติไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นการเรียนรู้ถึงความหมายและบริบทของการปฏิบัติด้วย ผู้เรียนจะได้ลงมือปฏิบัติในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่คล้ายกับสถานการณ์จริง

สเตอร์ทริดจ์ (Sturtridge, 1987, p.1) กล่าวว่ากิจกรรมสถานการณ์ คือ การจัดการเรียนการสอนให้มีสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยผู้เรียนซึ่งเรียกว่าผู้ร่วมสถานการณ์ (participants) จะมีปฏิสัมพันธ์กับเหตุการณ์และบุคคลต่างๆ ผู้เรียนจะใช้ภาษาในการสื่อสารของตัวเองในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถตัดสินใจได้โดยอิสระอย่างเหมาะสมกับบทบาทของตัวเอง และบทบาทของผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย

โจนส์ (Leo Jones, 1983, p.1) ได้ให้ความหมายของการเรียนโดยใช้สถานการณ์ว่า สถานการณ์เป็นตัวแทนของเหตุการณ์ในชีวิตจริง ห้องเรียนเป็นตัวแทนของสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ บทบาทของผู้เรียนนั้นดำเนินไปโดยไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของครูความสำเร็จหรือล้มเหลวจะเป็นผลมาจากการตัดสินใจของผู้เรียนเอง สถานการณ์จำลองไม่ใช่เกมที่จะมีแต่ความสนุกสนานและพยายามเอาชนะการแข่งขันแต่ผู้เรียนทุกคนมีความรู้สึกลึกซึ้งว่าเราต้องทำบทบาทนั้นเพราะต้องรับผิดชอบในการตัดสินใจและการกระทำของเขาเอง ซึ่งเหมือนกับชีวิตจริงตรงที่ไม่มีคำตอบถูกหรือผิดโดยสิ้นเชิง

ปรีชา ศรีเรืองฤทธิ์ (2536, น.9) สรุปว่าวิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์นั้น เป็นการสมมุติสถานการณ์ให้คล้ายกับเหตุการณ์จริงในชีวิตประจำวัน ทั้งสภาพแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์ โดยมีการวางตัวผู้แสดงให้มีบทบาทหน้าที่ในการแก้ปัญหา และรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมตามสถานการณ์ที่จัดขึ้นเป็นเทคนิคในการจัดกิจกรรมวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงบทบาทในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดและมีความกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถเลือกใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ และมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษมากขึ้น

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537, น.151) อธิบายว่าการเรียนโดยใช้สถานการณ์เป็นการสอนโดยการจำลองสถานการณ์ขึ้นให้เหมือนจริงหรือใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด และให้ผู้เรียนเข้าไปสู่สถานการณ์นั้น ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น และให้ข้อมูลที่คล้ายกับข้อมูลจริงในสถานการณ์นั้นในการตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้แสดงในลักษณะเดียวกันกับสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

ทิสนา แคมมณี (2552, น.370-373) ได้ให้ความหมายว่า วิธีสอนโดยการใช้สถานการณ์คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูลและกติกการเล่น ที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้นๆ โดยใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริง ในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

จากความหมายของการเรียนโดยใช้สถานการณ์ที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า สถานการณ์ (situation based) หมายถึง การจำลองสภาพแวดล้อมเลียนแบบสภาพจริงในสังคมให้เหมือนจริงมากที่สุด ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมคิดวิธีแก้ไขด้วยตนเอง และสามารถนำไปเผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน

- ลักษณะของการใช้สถานการณ์เป็นฐานการเรียนรู้

ลีโอ โจนส์ (Leo Jones, 1983) ได้สรุปลักษณะสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ไว้ดังนี้

- การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนซึ่งจำลองเหตุการณ์จากชีวิตจริง ดังนั้น ห้องเรียนจึงกลายเป็นสถานที่จำลองของสถานการณ์ที่เกิดเหตุการณ์จริง และผู้ร่วมแสดง สถานการณ์จึงเป็นตัวแทนของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ

เหตุการณ์จริงนั้น ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับสถานการณ์จำลองจะเป็นข้อมูลที่อยู่ในรูปของเอกสารการบันทึกและตำรา

- การแสดงบทบาทในสถานการณ์ ผู้แสดงมิใช่เพียงแสดงบทบาทเท่านั้นแต่จะต้องมีการใช้ประสบการณ์ของตนเอง มีการตัดสินใจและการแก้ปัญหาและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์มีลักษณะเหมือนชีวิตจริง คือ ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องสำหรับปัญหาที่ผู้แสดงบทบาทต้องแก้ สิ่งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จำลองเป็นสิ่งที่ไม่อาจทำนายได้ เพราะขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้แสดงแต่ละคน

เกลดเลอร์ (1992, p.119-120) กล่าวถึงลักษณะของการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ที่ใช้ในการฝึกทักษะทางภาษาไว้ดังนี้

- สถานการณ์ที่สร้างควรเป็นสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนสนใจและอยากสวมบทบาท เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียน ได้ใช้ภาษาได้อย่างเต็มที่
- เป็นสถานการณ์ที่เน้นการใช้ภาษาสำหรับผู้เรียนแต่ละคนที่มีส่วนในแต่ละบทบาท
- เป็นสถานการณ์ที่มีความหลากหลายขึ้นอยู่กับวิธีการที่ผู้เรียนจะเลือกใช้ในการดำเนินการ
- เป็นสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกใช้ภาษาในการแก้ปัญหา และหาข้อสรุปในการแสดงสถานการณ์ด้วยตนเอง และผู้เรียนจะต้องไม่ถูกประเมินในจุดของการแสดงบทบาทแต่จะเน้นถึงความสามารถในการเลือกใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องตามหน้าที่ของภาษา

ครูกิลและออกฟอร์ด (Crookall & Oxford, 1990, p.14) ได้กล่าวถึงลักษณะของการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ดังนี้

- การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์สถานการณ์ เสริมสร้างแรงจูงใจและให้ความสนุกสนาน
- เหมาะสมและเข้ากันได้กับกระบวนการเรียนรู้มากกว่าการเรียนรู้แบบครูเป็นศูนย์กลาง
- เหมือนชีวิตจริงมากกว่าการเรียนรู้แบบเก่าที่มีอยู่แต่ในห้องห้อง
- ให้ผลลัพธ์ในแง่บวก เช่น ผู้เรียนมีส่วนร่วม การแสดงออกดีขึ้น จำได้แม่น และเข้าใจความซับซ้อนได้ดี

เขวลักษณะ ลอยลิป (2547, น.9-10) ได้สรุปลักษณะของการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ที่ใช้ในการฝึกทักษะภาษาไว้ดังนี้

- สถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนสนใจ และอยากสวมบทบาท
- สถานการณ์ที่เน้นการใช้ภาษาสำหรับผู้เรียน
- สถานการณ์ที่มีความหลากหลายที่ทำให้ผู้เรียนเลือกใช้วิธีการดำเนินการ
- สถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกใช้ภาษาในการแก้ไขปัญหา และหาข้อสรุปในการแสดงสถานการณ์ด้วยตนเอง

จากความหมายของลักษณะของการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่าเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีจุดเด่น คือ สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนมีการจำลองที่เหมือนสภาพที่เป็นจริง ซึ่งผู้เรียนอาจจะต้องพบเจอในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้สถานการณ์จำลองเป็นกิจกรรมที่มีความสนุกสนานและเกิดแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น

- ขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์เป็นฐานการเรียนรู้

มีนักการศึกษาหลายได้เสนอขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์ไว้ดังนี้

ทิสนา แคมมณี (2552, น.370-373) กล่าวไว้ดังนี้ ผู้สอนเตรียมสถานการณ์ที่จะใช้สอน โดยอาจสร้างขึ้นเองหรืออาจเลือกสถานการณ์ที่มีผู้สร้างไว้แล้ว ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด เมื่อมีสถานการณ์จำลองแล้ว ผู้สอนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในสถานการณ์จำลองนั้นและควรลงเล่นด้วยตนเอง เพื่อจะได้ทราบถึงอุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆ ในการเล่น จะได้จัดเตรียมการป้องกันหรือแก้ไขไว้ให้พร้อม

การนำเสนอการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ เนื่องจากสถานการณ์ส่วนใหญ่ จะมีความซับซ้อนพอสมควรไปถึงระดับมากการนำเสนอสถานการณ์ บทบาท และกติกา จำเป็นต้องมีการเตรียมการอย่างดี ควรนำเสนออย่างเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ไม่สับสน และควรจัดข้อมูลทุกอย่างไว้ให้พร้อมควรเริ่มด้วยการบอกเหตุผลและวัตถุประสงค์กว้างๆ แก่ผู้เรียนว่า การเล่นในสถานการณ์จำลองนี้จะให้อะไรและเหตุใดจึงมาเล่นกัน ต่อไปจึงค่อยให้ภาพรวมของสถานการณ์ทั้งหมด แล้วจึงให้รายละเอียดที่จำเป็น เช่น กติกา บทบาท เมื่อทุกคนเข้าใจพอสมควรแล้ว จึงให้เล่นได้

การเลือกบทบาท เมื่อผู้เรียนเข้าใจภาพรวมและกติกาแล้ว ผู้เรียนทุกคนควรได้รับบทบาทในการเล่น ซึ่งผู้เรียนอาจเป็นผู้เลือกเอง หรือในบางกรณีผู้สอนอาจกำหนดบทบาทให้ผู้เรียน

การเล่นในสถานการณ์ ในขณะที่ผู้เรียนกำลังเล่นในสถานการณ์นั้น ผู้สอนควรติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อสังเกตพฤติกรรมการเล่นของผู้เรียนและจดบันทึกข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนเรียนรู้ของผู้เรียน ให้คำปรึกษาตามความจำเป็น รวมทั้งแก้ปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

การอภิปราย ควรมุ่งประเด็นไปที่การเรียนรู้ความเป็นจริงว่า ในความเป็นจริง สถานการณ์เป็นอย่างไรและอะไรเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งผู้เรียนมักได้เรียนรู้จากการเล่นของตนในสถานการณ์นั้น จึงทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เมื่อได้เรียนรู้ความเป็นจริงแล้ว การอภิปรายขยายต่อไปว่า เราควรจะให้สถานการณ์นั้นคงอยู่ หรือ เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างไร และจะอย่างไรจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นได้

กรมวิชาการ (2525, น.261-269) ได้เสนอแนะขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์ดังนี้

1. ครูพบนักเรียนเพื่ออธิบายถึงการใช้อุปกรณ์ต่างๆ เช่น หนังสือสำหรับการค้นคว้า หนังสือพิมพ์ บทความจากวารสาร เอกสารต่างๆ ซึ่งควรเป็นปัจจุบัน และทันต่อเหตุการณ์ ครูชี้แจง แนะนำแหล่งข้อมูล เช่น ห้องสมุด คุอบอกรายชื่อหนังสือที่ใช้ในการอ้างอิง ภาพยนตร์ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องราวต่างๆ

2. ให้นักเรียนศึกษาข้อมูลต่างๆ จากแหล่งข้อมูลที่ครูแนะนำ

3. ครูแนะนำวิธีการเรียน โดยใช้สถานการณ์จำลอง โดยเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างสั้นๆ และมอบบทบาทซึ่งจะบอกบทบาทเพียง 3-4 ประโยคสั้นๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ เลียนแบบใคร มีจุดมุ่งหมายอะไร และบอกถึงประวัติ อุปนิสัยของบุคคลที่เลียนแบบในเรื่องพอสังเขป

4. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม และให้ผู้รับอาสาแสดงบทบาทเลือกบทบาทแล้วแยกย้ายไปฝึกซ้อม เพื่อให้การแสดงเป็นไปอย่างสมจริง

5. ให้นักเรียนดูการแสดงบทบาท และสมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายให้ข้อคิดเห็น โดยนำเอาความรู้ที่ได้จากการศึกษาข้อมูล มาประกอบการตัดสินใจและร่วมกันทำข้อสรุป

6. ครูและนักเรียนทั้งหมดร่วมกันสรุปปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุในสถานการณ์จำลอง เพื่อนำมาอภิปรายอันจะทำให้ นักเรียนเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นจริงในสังคมยิ่งขึ้น

จากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน จะเห็นได้ว่าขั้นตอนในการสอนโดยใช้สถานการณ์นั้น ครูผู้สอนต้องเตรียมการก่อนการสอนเป็นอย่างดี ต้องมีการวางแผนกิจกรรมและเลือกสถานการณ์ที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละระดับชั้น

- ประโยชน์ของการสอนโดยใช้สถานการณ์เป็นฐานการเรียนรู้

มีนักการศึกษาหลายได้กล่าวถึงประโยชน์ในการสอนโดยใช้สถานการณ์ไว้ดังนี้

ทิสนา แจมมณี (2552, น.370-373) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ว่า เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะกระบวนการต่างๆจำนวนมาก เช่น

กระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหา และ กระบวนการคิด เป็นต้น

สุภา กิจจาทร (2519, น.196) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของสถานการณ์จำลองไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเผชิญกับปัญหามากมายในระยะเวลาที่กำหนด
2. ช่วยให้ผู้เรียนตื่นตัวให้ความร่วมมือ และกล้าแสดงความคิดเห็น
3. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความร่วมมือไม่คิดถึงการแข่งขัน
4. ช่วยให้ผู้เรียนได้พบกับสถานการณ์ก่อนที่จะเกิดขึ้นในชีวิตจริง
5. มีประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ ไป

ปรีชา ศรีเรืองฤทธิ์ (2536, น.37-38) ได้กล่าวถึงข้อดีของการใช้สถานการณ์ในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ซึ่งแสดงออกภายใต้สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง
2. จากการปฏิบัติการของผู้เรียนในสถานการณ์จำลอง จะสามารถบอกได้ว่าเขาได้นำหลักการหรือทฤษฎีต่างๆ ที่ได้เรียนมาแล้วนำมาใช้แค่ไหน อย่างไร
3. เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประสบเฉพาะความเป็นจริงที่เลือกสรรแล้ว ซึ่งมีระดับความยากง่าย และความสลับซับซ้อนที่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน

สรุป ประโยชน์ของการใช้สถานการณ์ในการเรียนการสอน คือ ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน สามารถแสดงความสามารถและถ่ายทอดบทบาทตามที่ตัวเองได้รับในบรรยากาศที่สนุกสนาน ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความตึงเครียดและได้ร่วมกิจกรรมที่นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา และส่งเสริมจินตนาการของผู้เรียน พร้อมทั้งจะเผชิญกับสถานการณ์ในชีวิตจริงได้

2.4 ความพึงพอใจ

- ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของงานที่บรรลุปเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลจากการได้รับการตอบสนองต่อแรงจูงใจหรือความต้องการของแต่ละบุคคลในแนวทางที่เขาประสงค์ ความพึงพอใจโดยทั่วไปตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Satisfaction และยังมีผู้ให้ความหมายคำว่า “ความพึงพอใจ” พอสรุปได้ดังนี้

ประภากรณ์ สุรปภา (2544) กล่าวว่าไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นระดับขั้นตอนความรู้สึก ในทางบวกหรือทางลบของคนที่มีลักษณะต่าง ๆ ของงานรวมทั้งงานที่ได้รับมอบหมาย การจัดระบบงานและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

มอร์ส (Morse, 1955) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถถ่ายทอดความเครียดนี้มีผลต่อความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะทำให้ความไม่พอใจในการทำงานและความเครียดนี้มีผลต่อความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมาก จะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีการตอบสนองความเครียดก็จะลดน้อยลงหรือหมดไป ความพึงพอใจก็จะมากขึ้น

ฉนิต ดวงหัตถ์ (2537) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นความรู้สึกชอบ หรือพอใจของบุคคล ที่มีต่อการทำงานและองค์ประกอบหรือสิ่งจูงใจอื่น ๆ ถ้างานที่ทำหรือองค์ประกอบเหล่านั้นตอบสนองความต้องการของบุคคลได้ บุคคลนั้นจะเกิดความพึงพอใจในงานขึ้น จะอุทิศเวลา แรงกาย แรงใจ รวมทั้งสติปัญญาให้แก่งานของตนให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

Strauss (1980) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกพอใจในงานที่ทำและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร คนจะรู้สึกพอใจในงานที่ทำเมื่องานนั้นให้ผลประโยชน์ทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเขาได้

Gillmer (1965) ได้ให้ความหมายไว้ว่าผลของเจตคติต่าง ๆ ของบุคคลที่มีต่อองค์กร องค์ประกอบของแรงงาน และมีส่วนสัมพันธ์กับลักษณะงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานซึ่งความพึงพอใจนั้นได้แก่ ความรู้สึกมีความสำเร็จในผลงาน ความรู้สึกที่ได้รับการยกย่องนับถือ และความรู้สึกว่ามีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน

Morse (1955) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจในงาน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ลดความตึงเครียดของผู้ทำงานให้น้อยลง ถ้ามีความตึงเครียดมากก็จะเกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน ความตึงเครียดเป็นผลรวมจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อคราวใดความต้องการได้รับการตอบสนองก็จะทำให้ความเครียดน้อยลง ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความพึงพอใจ จากคำนิยามของ Morse ทำให้มีนักวิชาการอีกหลายท่านได้ให้ความหมายไปในทิศทางที่คล้ายคลึงกัน โดยเน้นว่าความพึงพอใจเกิดจากการได้รับการตอบสนอง เช่น Hoy and Miskel กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่ดีต่องานซึ่งมักเกี่ยวข้องกับคุณค่าและความต้องการของบุคคลด้วย Dessler อธิบายความพึงพอใจว่าเป็นระดับความรู้สึกต่องานเพื่อความต้องการที่สำคัญของคนเรา เช่น ความมีสุขภาพดี มีความมั่นคง มีความสมบูรณ์พูนสุข มีพวกพ้อง มีคนยกย่องต่าง ๆ เหล่านี้ได้รับการตอบสนองแล้วทำให้มีผลต่องาน

ในการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจนั้น โดยทั่วไปนิยมศึกษากันในสองมิติ คือ มิติความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานและมิติความพึงพอใจในการรับบริการ ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในรูปแบบผู้รับบริการ ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

Oskamps (1984) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจมีความหมายอยู่ 3 นัย คือ

1. ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพการณ์ที่ผลการปฏิบัติจริงได้เป็นไปตามที่บุคคลคาดหวังไว้

2. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับของความสำเร็จที่เป็นไปตามความต้องการ

3. ความพึงพอใจ หมายถึง งานที่ได้ตอบสนองต่อคุณค่าของบุคคล

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า “ความพึงพอใจ” หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นการยอมรับ ความรู้สึกชอบ ความรู้สึกที่ยินดีกับการปฏิบัติงาน ทั้งการให้บริการและการรับบริการในทุกสถานการณ์ ทุกสถานที่

- แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

Bemard (1968) ได้กล่าวถึง สิ่งจูงใจที่ใช้เป็นเครื่องกระตุ้นบุคคลให้เกิดความพึงพอใจในงานไว้ 8 ประการ คือ

1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุได้แก่ เงิน สิ่งของ หรือสภาวะทางกายที่ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเป็นการตอบแทน ชดเชย หรือเป็นรางวัลที่เขาได้ปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานนั้นมาเป็นอย่างดี

2. สิ่งจูงใจที่เป็นโอกาสของบุคคลที่มีใช้วัตถุ เป็นสิ่งจูงใจสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานมากกว่ารางวัลที่เป็นวัตถุ เพราะสิ่งจูงใจที่เป็นโอกาสนี้บุคคลจะได้รับแตกต่างกัน เช่น เกียรติภูมิ การใช้สิทธิพิเศษ เป็นต้น

3. สภาพทางกายที่พึงปรารถนา หมายถึง สิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ได้แก่ สถานที่ทำงาน เครื่องมือการทำงาน สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งอันก่อให้เกิดความสุขทางกายในการทำงาน

4. ผลประโยชน์ทางอุดมคติ หมายถึง สมรรถภาพของหน่วยงานที่สนองความต้องการของบุคคลด้านความภาคภูมิใจที่ได้แสดงฝีมือ การได้มีโอกาสช่วยเหลือครอบครัวตนเองและผู้อื่น ทั้งได้แสดงความภักดีต่อหน่วยงาน

5. ความดึงดูดใจในสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีมิตร ถ้าความสัมพันธ์เป็นไปด้วยดีจะทำให้เกิดความผูกพันและความพอใจที่จะร่วมงานกับหน่วยงาน

6. การปรับสภาพการทำงานให้เหมาะสมกับวิธีการและทัศนคติของบุคคล หมายถึง การปรับปรุงตำแหน่งวิธีทำงานให้สอดคล้องกับความสามารถของบุคลากร

7. โอกาสที่จะร่วมมือในการทำงาน หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในงานเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งของหน่วยงาน มีความรู้สึกเท่าเทียมกันในหมู่ผู้ร่วมงานและมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน

8. สภาพของการอยู่ร่วมกัน หมายถึง ความพอใจของบุคคลในด้านความมั่นคงในการทำงาน

Herzberg (1959) ได้ศึกษาทดลองเกี่ยวกับการจูงใจในการทำงานโดยการสัมภาษณ์วิศวกรในเมืองพิทส์เบิร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาทดลอง สรุปได้ว่า สาเหตุที่ทำให้วิศวกรและนักบัญชีเกิดความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการทำงานนั้นมีสององค์ประกอบคือ

1. องค์ประกอบกระตุ้น (Motivation Factors) หรือปัจจัยจูงใจ มีลักษณะสัมพันธ์กับเรื่องของการงานโดยตรง เป็นสิ่งที่จูงใจบุคคลให้มีความตั้งใจในการทำงานและเกิดความพอใจในการทำงาน ปัจจัยนี้ได้แก่

- ความสำเร็จของงาน หมายถึง การที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้นและประสบผลสำเร็จ
- การได้การยอมรับนับถือ หมายถึง การที่บุคคลได้รับการยอมรับนับถือไม่ว่าจากกลุ่มเพื่อน ผู้บังคับบัญชา หรือจากกลุ่มบุคคลอื่น
- ลักษณะของงาน หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีของบุคคลที่มีต่อลักษณะของงาน
- ความรับผิดชอบ หมายถึง ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการที่ได้รับการมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ ๆ และมีอำนาจรับผิดชอบอย่างเต็มที่
- ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในสถานะหรือตำแหน่งของบุคลากรในองค์กร

2. องค์ประกอบค้ำจุน (Hygiene Factors) หรือปัจจัยค้ำจุน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานหรือส่วนประกอบของงาน ทำหน้าที่ป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน กล่าวคือ หากขาดปัจจัยเหล่านี้จะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงานแต่แม้ว่าจะมีปัจจัยเหล่านี้อยู่ก็ไม่อาจยืนยันได้ว่าเป็นสิ่งที่จูงใจของผู้ปฏิบัติงาน ปัจจัยนี้ได้แก่

- เงินเดือน หมายถึง ความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในเงินเดือนหรืออัตราการเพิ่มเงินเดือน
- โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคตนอกจากจะหมายถึง การที่บุคคลได้รับการแต่งตั้งโยกย้ายตำแหน่งภายในองค์กรแล้ว ยังหมายถึงสถานการณ์ที่บุคคลสามารถได้รับความก้าวหน้าในทักษะหรือวิชาชีพของเขา ดังนั้นจึงหมายถึงการที่บุคคลได้รับสิ่งใหม่ ๆ ในการเพิ่มพูนทักษะที่จะช่วยเอื้อต่อวิชาชีพของเขา

- ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกิริยาหรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

- สถานะของอาชีพ หมายถึง ลักษณะของงานหรือสถานะที่เป็นองค์ประกอบทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกต่องาน เช่น การมีรถประจำตำแหน่ง เป็นต้น

- ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา หมายถึง การติดต่อพบปะกัน โดยกิริยาหรือวาจาแต่มิได้รวมถึงการยอมรับนับถือ

- นโยบายและการบริหารงานขององค์กร หมายถึง การจัดการและการบริหารงานขององค์กร

- ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

- สถานภาพการทำงาน ได้แก่ สถานภาพทางกายภาพที่เอื้อต่อความเป็นสุขในการทำงาน

- ความเป็นส่วนตัว หมายถึง สถานการณ์ซึ่งลักษณะบางประการของงานส่งผลต่อชีวิตส่วนตัวในลักษณะของผลงานนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความรู้สึกอย่างไรอย่างหนึ่งต่องานของเขา

- ความมั่นคงในงาน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีความมั่นคงของงานความมั่นคงในองค์กร

- วิธีการปกครองบังคับบัญชา หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการดำเนินงานหรือความยุติธรรมในการบริหารงาน

สรุปได้ว่า ปัจจัยจูงใจเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ส่วนปัจจัยค้ำจุนจะเป็นปัจจัยที่ป้องกันไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายหรือรู้สึกไม่พอใจในการทำงานซึ่งทฤษฎีสององค์ประกอบของ Herzberg นี้เชื่อว่าการสนองความต้องการของมนุษย์แบ่งเป็น 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หรือปัจจัยจูงใจที่สร้างความพึงพอใจ เป็นความต้องการขั้นสูงประกอบด้วยลักษณะงานความสำเร็จของงาน การยอมรับนับถือ การได้รับการยกย่องและสถานภาพส่วนองค์ประกอบที่ 2 หรือปัจจัยค้ำจุน หรือองค์ประกอบที่สร้างความไม่พึงพอใจเป็นความต้องการขั้นต่ำประกอบด้วยสภาพการทำงาน การบังคับบัญชา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นโยบายและการบริหารงาน ความมั่นคงในงานและเงินเดือนไม่เป็นการสร้างเสริมบุคคลให้ปฏิบัติดีขึ้นแต่ต้องดำรงรักษาไว้เพื่อความพึงพอใจในขั้นสูงต่อไป

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุพรรณิ กัณห์ดิถ (2556, น . บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์เสมือนจริง การออกแบบการเรียนรู้ทางการพยาบาล กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 116 คนวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพระพุทธบาท ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การประเมินการจัดการเรียนการสอน โดยผู้เรียน พบว่า การสอนช่วยทำให้เกิดทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาล (Problem solving skill) ในระดับมาก ($X = 4.41$, S.D. =.57) และทำให้เกิดทักษะการตัดสินใจทางคลินิกในระดับมาก ($X = 4.41$, S.D.=.48) ผู้เรียนร้อยละ 93 ระบุว่า ขั้นตอนของการสะท้อนคิดช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในระดับมากนอกจากนี้ยังพบว่า ร้อยละ 69.82 ประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น และการรับรู้ความสามารถของตนเองมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ในระดับดี ($x = 3.98$, S.D. =2.11) ผู้เรียนมีความพึงพอใจ การจัดการเรียนการสอนแบบ SBL ในระดับมาก ($x = 4.39$, S.D. =.72)

พวงมณี ตันตวิงศ์ (2550, น . บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการใช้สถานการณ์ในการสอนภาษาอังกฤษท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 สาขาวิชาการท่องเที่ยว กลุ่ม 2 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จำนวน 21 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive-Sampling) ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้

1. นักศึกษามีความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงว่าการจัดการสอนโดยใช้กิจกรรมสถานการณ์ส่งเสริมให้นักศึกษาพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ

2. นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมว่า การเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองทำให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ เพราะสถานการณ์จำลองที่เรียนใกล้เคียงชีวิตจริง ขั้นตอนของสถานการณ์จำลองเข้าใจง่ายและสามารถปฏิบัติได้ เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่รวมทั้งช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และรู้จักการทำงานร่วมกัน

บวรจิต พลจันทร์ (2551, น . บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สถานการณ์จำลองกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนปากชมวิทยา อำเภอปากชม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 28 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สถานการณ์จำลองมีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.23/79.66 แสดงว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75

2. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สถานการณ์จำลอง เท่ากับ 0.66 แสดงว่า นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทยร้อยละ 66

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง มีทักษะการพูดภาษาอังกฤษหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดวงทิพย์ โสฬสเสาวภาคย์ (2557, น . บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากิจกรรมสถานการณ์จำลอง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้บริบทเมืองเพชรบุรี สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการท่องเที่ยว วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี จำนวน 18 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive random sampling) ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูและนักเรียนต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมสถานการณ์จำลอง โดยใช้บริบทเมืองเพชรบุรี สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ

2. ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมสถานการณ์จำลองเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้บริบทเมืองเพชรบุรี สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 8 แผน ประสิทธิภาพ มีค่าเท่ากับ 78.86/77.96

3. ผลการทดลองใช้กิจกรรมสถานการณ์จำลอง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้บริบทเมืองเพชรบุรี มี 6 ขั้นตอนดังนี้ (1) ขึ้นนำบทเรียน (2) ขึ้นฝึกปฏิบัติ (3) ขึ้นแสดงสถานการณ์จำลอง (4) ขึ้นวิเคราะห์และอภิปรายผล (5) ขึ้นแสดงสถานการณ์จำลองครั้งที่ 2 และ (6) ขึ้นสรุปผลและประเมินผล 4) ผลการประเมิน พบว่า (1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 (2) นักเรียนมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับดี และ (3) นักเรียนมีเจตคติต่อกิจกรรมสถานการณ์จำลองอยู่ในระดับมาก

ทริคเคท (Tridkett, 2004, p.250) ได้ศึกษาครั้งนี้เป็นการประยุกต์ใช้รูปแบบที่เกี่ยวกับจิตใจ สถานการณ์จำลองด้านแนวคิดและสำรวจนักวิทยาศาสตร์ใช้สถานการณ์จำลองในภาระงานของพวกเขาอย่างไร เมื่อไหร่ และทำไม เป็นการสมมติฐานทางการวิจัยที่นักวิทยาศาสตร์จะใช้สถานการณ์จำลองที่เกี่ยวกับแนวคิดในสถานการณ์ที่ไม่เหมาะสมในเบื้องต้น เช่น ใช้การประเมินสมมติฐาน การศึกษาขั้นแรกได้แก่ การศึกษาความชำนาญของนักวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์

ข้อมูลด้วยตนเอง ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่านักวิทยาศาสตร์ใช้สถานการณ์จำลองที่เกี่ยวกับความคิดในภาระงานที่สัมพันธ์กันบ่อยครั้ง โดยเปรียบเทียบกับยุทธวิธีในการวิเคราะห์ผลเชิงปริมาณ

สวิทซ์เซอร์ (Schwitzer, 2001) ได้ศึกษาเรื่องการใช้สถานการณ์จำลองในการให้คำปรึกษาว่า ผู้ให้คำปรึกษามีโอกาสผิดพลาดถึง การให้คำปรึกษาจะประสบผลสำเร็จนั้น ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นใช้ในห้องเรียน หรือใช้สำหรับการให้คำปรึกษากลุ่ม แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์จำลองเป็นวิธีที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการแนะแนว

สรุปจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสภาพการณ์ใกล้เคียงกับชีวิตจริง ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม และช่วยส่งเสริมในด้านการแสดงออกทำให้ผู้เรียนมีความกล้าที่จะพูดภาษาอังกฤษออกมา อีกทั้งบรรยากาศในห้องเรียนจะเต็มไปด้วยความสนุกสนานและไม่ตึงเครียด